

• Preiļos, individuālā uzņēmuma veikalā «Tikla» bija sarīkota konditorejas izstrādājumu izstāde «Preiņi rudenim».

Te varēja apskatīt un nopirkt dārzeņu tortes, medus tortes, kūkas, pildītus groziņus, biskvītu torti «Ezītis». Interesanto izstādi bija sagatavojuši veikala vadītāja Anna Lauska (attēlā).

J.Silicka foto

Kur palikuši arājiņi bāleliņi?

Aizvadītajā piektdienā Cēsu rajona Priekšu pagastā notika republikas arāju sacensības. Piedalījās 22 dalībnieki, parādot, ka Latvijā aršanas māka vēl nav gluži aizmirsta. Uzvarēja Cīravas lauksaimniecības skolas meistars Aigars Konrāds. Viņa audzēknis Andris Freierbalis ieguva otro vietu, bet trešajā palika Kandavas lauksaimniecības tehnikuma ražošanas apmācības meistars Ilgonis Ešenbergs. Komandu vērtējumā labākā bija Cīravas lauksaimniecības skola. Divi uzvarētāji Latviju pārstāvēs pasaules sacensībās.

Painteresējos, vai arī kāds ir piedalījies no Preiļu rajona. Lauksaimniecības departamenta galvenais agronoms Jānis Kivlenieks teica:

— Piedāvājām visām trim paju

sabiedrībām — «Jersikai», «Ausmai» un «Turibai». Tās uzskatīja, ka šāds prieks viņām par dārgu un neatsaucās. Bet zemniekiem... Viņiem pietiek savu ikdienas rūpju.

Tagad tās varētu būt rudens aršana. Diemžēl, cik apārs, neviena rajonā nepateikts. J.Kivlenieks tikai atzina, ka krietni mazāk, salīdzinot ar iepriekšējo gadu: — pa kādam mazam pleķītim pašu vajadzībām.

Toties milzīgas zemes platības aizaugušas ar zāli, kura nenoplauta spurojas uz pakalniem un ielejās, agrāko druvu vietā rēgojas pamatīgi ušņu meži. Tās netraucēti noziedēja, nogatavināja sēklas un ar vēju izsēja, cik tālu vien var. Tāpēc nākamajā gadā varēsīm «ievākt» vēl brangāku nezāļu ražu.

A.Rancāns

Sporta klubs «Cerība» informē

Basketbols

Klāt rudens — tāpat klāt arī basketbola laiks. Latvijas Jaunatnes basketbola līgas meistaršācīkstēs sporta klubus pārstāv 4 komandas, kuras trenē Guntis Endzels.

• B-II grupa (1980.dz.g.). Šinī vecuma grupā Livānu zēni ir vieni no pretendentiem uz LJBL meistaršācīkšu uzvarētāja titulu un aizvadītās spēles to apliecina — ir izcīnītas uzvaras pār Liepāju 1 85:51, Liepāju II 69:19, Rīgas 3. BJFSK 115:63, Talsiem 79:66 un Ogres II komandu 81:51. Vienīgais zaudējums piedzīvots pret Ogres I komandu 63:66.

• C-II grupā (1982.dz.g.) mūsējiem klājas visgrūtāk. Sogad pirmo reizi startē Preiļu un Livānu apvienotā komanda un pagaidām ir izcīnīta viena uzvara pār VBS II komandu 58:38, bet zaudēts Ogres 58:72, Talsiem 44:46, 3. BJFSK 51:72, 3. BJFSK II 60:85 un Liepājai 28:72.

• D-I grupā (1983.dz.g.) arī kopā spēlējot Livānu un Preiļu zēni un dara to mazliet veiksmīgāk par saviem vecākajiem kolēģiem — mūsu komandas kontā ir uzvaras pār Liepāju 51:38, 3. BJFSK 53:27, Talsiem 51:34 un zaudēts Ogres 30:72.

• D-II grupā (1984.dz.g.) fiksēti šādi rezultāti: Livāni — Liepāja 48:35, Livāni — Talsi 39:37, Livāni — Ogre 56:70.

Visās vecuma grupās līdz Jaungadam rītes priekšsacīkstēs, kurās tiks noskaidrotas 8 spēcīgākās komandas, kas pavasarā pusē fināl-

turnīros noskaidros kurš ir kurš Latvijas Jaunatnes basketbolā.

Volejbols

• Arī volejbolistēm rudens ir sacensību laiks. Šinī sporta veidā sezona sākas ar «Cerību kausa» izcīnīšanu, un Preiļu meitenes startēs 3 vecuma grupās — 1979./80. dz.g.; 1981. un 1982. dz.g. Pagaidām pie spēlēšanas tikušas pašas jaunākās. Priekšsacīkstēs Daugavpili SK «Cerība» pārstāvēs, konkurējot ar 7 Daugavpils un vienu Jēkabpils komandu, spēja iekļūt pirmo 3 vienību vidū un līdz ar to izcīnīja tiesības spēlēt finālturnīrā Rīgā.

Turnīrā piedalījās 8 komandas, kuras bija sadalītas 2 apakšgrupās — šeit prelietēm vajadzēja piekāpties Daugavpils I komandai 1:3 un Kuldīgai 1:3, bet tika pieveikta Rīgas Volejbola skolas II komanda 3:1. Tātad apakšgrupā izcīnīta 3. vieta un spēle ar otras apakšgrupas 3. vietas ieguvēju — Daugavpils II komandu tika piedzīvots zaudējums 1:3. Kopvērtējumā 6. vieta.

• Sācies Preiļu pilsētas volejbola čempionāts dāmu konkurencē, kurā piedalās 7 komandas. Pirmie rezultāti: «Cerība-I» — «Cerība-II» 3:0, «Cerība-I» — 1. vidusskola 3:0, «Cerība-I» Riebiņi 3:0, «Cerība-I» — Zemessardze 3:0, «Cerība-II» — Kooperatīvā skola 1:3, 1. vidusskola — Kooperatīvā skola 1:3, 1. vidusskola — Riebiņi 3:0, 1. vidusskola — Zemessardze 3:0, Kooperatīvā skola — Zemessardze 3:0, Riebiņi — Veterānes 3:2.

Imants BABRIS

REPUBLIKAS ZIŅAS

• Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, Valsts ieņēmumu dienestam pakļautā muiža un nodokļu inspekcija (VID) sekmīgi veikusi savu darbu. Šī gada jūnijā nodevas un nodokļos iekasēti 42 miljoni latu, jūlijā — 46,5 miljoni, bet augustā — 50,1 miljons latu. Kā preses konferencē paziņoja VID priekšnieks J.Pupčēnoks, sagaidāms, ka septembrī ienākumi būs bijuši vēl lielāki.

• Septembrī, salīdzinot ar augustu, inflācija palielinājusies par vienu procentu, ziņo Valsts statistikas komiteja. Pārtikas produktu cenas samazinājušās par 1,9 procentiem, taču joprojām turpina celties pakalpojumu cenas. Dārgākas kļuvušas arī dažas rūpniecības preces.

• Piektdien Rēzekni apmeklēja LR Ministru kabineta priekšsēdētājs Māris Gailis, kopā ar kuru bija ieradusies arī vairāki jaunās valdības ministri, kā arī citas oficiālas personas un apmēram 10 vīri, kas rūpējas par augsto viesu drošību.

• 17. un 18. oktobrī Latviju apmeklēs Portugāles Republikas prezidents Mario Soares. Viņš tiksies ar Latvijas prezidentu Gunti Ulmani, premjerministru Māri Gaili. Saeimas priekšsēdētāju Anatoliju Gorbunovu, Saeimas frakciju vadītājiem.

• Aizvakar Latvijā ieradās ASV firmas «Controlled Demolition Incorporated» (CDI) un SV aizsardzības departamenta pārstāvji, lai uzsāktu priekšdarbus Skrundas radiolokācijas stacijas demontāžas projekta realizācijai.

• Gatavojoties skolēnu Dziesmu un deju svētkiem, kas notiks nākamajā vasarā, deju svētku virsvadītājas R.Spalva un B.Steina uz tikšanos bija aicinājušas rajonu deju kolektīvu vadītājus, lai iepazītos ar deju un izstrādātu metodiku. Piecu dienu laikā uz VEF Kultūras un tehnikas pils skatuves tika parādītas visas svētku dejas visās vecuma grupās. Dejas ir jāiemācās līdz martam un aprīlim, kad sāksies skates rajonos.

• No redakcijas pasta

Kas sunim asti cels...

Ir parasta darba diena un visparastākā sadzīves situācija. Iekāpju autobusā, pārku biļeti un apsēžos vienīgajā brīvajā vietā. Nākošajā pieturā starp vairākiem brauktgribētājiem ir arī kāda sieviete ar bērnu. Uzceļos un piedāvāju viņai vietu.

Ar laipnu pateicības smaidu jaunā māmiņa piedāvājumu pieņem. Viss. Un par to nebūtu pat jāraksta, ja ne...

...Kad esmu uzcelies, asa sāpe atgālina to, ko sēžot biju piemirsis. Nev cik smīgi esmu sastiepis kreiso kāju un līdz Preiļiem stāvu uz labās kājas, lai tur izkāpiet aizklibotu savas gaitas. Viss. Un par to nebūtu pat jāraksta, ja ne...

Pecpusdienā esmu savā miestīnā un iegriežos bārā, lai iemalkotu savu kokteili. Mājīgais iestādījums ir tikpat kā tukšs. Pie viena galdīņa

pieticībā sēž divi vīri un sievietē pusmūža gadus, un, nav pat ko piedomāt, visi trīs lauku darba darītāji.

Te negaidot viens no vīriem uzceļas, godbijībā mani sveicina un vienlaicīgi uzrunā savus klātsēdētājus: «Te ir tas vīrs, par kuru nupat jums stāstīju. Klibodams izkāpa no autobusa, bet, lūk, sievietei ar bērnu vietu piedāvāja, kamēr jaunie un skolēni... Redzēju to pašu savam «cim.»

Netaisīsim seklo morāli. Jebkurš pasažieris, skolas vai pēcskolas vecuma, ir tiesīgs ieņemt sēdvietu. Tās ir katra neapstrīdamas tiesības, tikpat neapstrīdamas, kā atkarībā no savas iekšējās kultūras piedāvāt vai nepiedāvāt savu vietu kādam citam.

Ja es reizēm savu vietu autobusā esmu atdevis kādam citam, tad

noticis tas manu vecāku, Aizkalnes pamatskolas un Preiļu 1. vidusskolas skolotāju ietekmē, un ne reizi tāpēc, ka gribētu ar to plāties rakstos vai no kāda cita tiktu uzteikts.

Un te tad arī istā morāle. Parādīsim CIENU trim lauku cilvēkiem, kuri reto reizi bija iegriezušies vietā, ko sauc par bāru. Diendienā smago darbu plecos, redzot un jūtot ko nelāgu riņķi notiekam, viņi bija jau sākuši zaudēt ticību labajam. Un te kāda nepazīstama cilvēka visparastākās pieklājības vadītā rīcība viņiem likusies apspriešanas vērtā un impulss pārliecībai... tak, tomēr...

Viss. Un par to pat nebūtu jāraksta, ja ne... visparastākā darba diena un visparastākā sadzīves situācija.

Tedis

Preiļi, iebraucēja acīm skatīti

Cienījamā redakcija!

Preiļus netiku redzējusi kopš atmodas sākuma. Kādi tad tie izskatās šodien iebraucēja acīm?

Daudz ko no vecā te nevar atrast, daudz ko var uziet pirmo reizi. Centrā sakoptība, gaumīgas aīšas, nav pārāk daudz raibo pārdotavu — kiosku. Arī tirgus kļūvis kultūrālāks. Centra veikalā nav pircēju drūzmas, maz arī preču. Un cilvēki? Man izdevās sastapties ar atsarakstus nodaļā, gan kultūras namā.

Gribēju apskatīt Preiļu parku un pili. Ilgi maldījos parka džungļos, tuļājū ceļu. Man skaidroja. Kāds skolēns nemaz nezina, ka Preiļos ir pils. Cits pieaugušais gandrīz pie paša objekta man rādīja uz pretējo pusi.

Kad sīki izskaidroju, kas tajā pili bijis agrāk, teica: «Raug, tepat aiz tiem kokiem jau ir. Es domāju to otro.» Man mute vaļā: «Preiļu parkā divas pilis? No kura laika?»

Skats briesmīgs. Satriecošāks kā Krāslavā. Ne logu, ne durvju, ne jumta. Apkvēpuši caurumi. Uz augšu slejas fasādes dzegas (tās vēl rotā kāds ornaments) kā apdegušas, sakropļotas plaukstas. Iekšā gruveši, gruveši...

Betonētie celiņi līdzīgi tumšām lentām ved tuvāk agonijā sastingušajam stāvam. No tiltiņa gāžas upē ķieģeļu stabiņi.

Daudzi kanāli tukši — nē, aizauguši ar krūmiem, grīšļiem, vālitēm, arī diķi susē. Vietām kāds mazliet

uzdarbojies (varbūt bezdarbnieks) — izplāvis dažus robus. Daži jauni tiltiņi (nu, jā, par tiem kaut ko laikrakstā lasīju). Tālāk gandrīz vai džungļi, un tomēr tur iemītas lakas. Kāda sastapta preiliete teica: «Te tomēr skaitātk nekā pa ceļu.» Viss te padarītais atgādina pasaku par nepacietīgo garā audekla audēju un mazo putniņu, kurš, drupinādam lielu akmeni, pamācīja saimnieci: «Nekas, ka es mazs, bet akmens liels. Vienreiz pa drusciņai, otrreiz pa drusciņai, un to saknābašu.»

Divi jaunieši pēta apaļās kapličas telpu — tai visi logu un durvju aiznaglojuma dēļi izlauzti. Nu te saimnieko vējš, lietus un kādas patlaban neredzamas divkājainas būtnes. Tās izlauzušas grīdā caurumus, izlauzušas pagrabā logus un atstājušas daudz «piemiņas zīmes» par savu klātbūtni.

Kāpēc es visu to rakstu? Čingīz Aitmatovs stāsta par mankurtu, kuram nolaupijuši atmiņu un viņš nošauj savu māti. Vai mūsu jaunajai paaudzei kļūt tādai?

Nezinu, cik skolās ir brošūra par Preiļu dabu un vēsturi, tāpat Anspoka raksti. MLAE par Preiļu parku nav ne vārda. Bijušā zirgu stallja atliekas, šķiet, labāk saglabājušas — tās ir tik neparastas senās arhitektūras liecinieces. Kungu zirgiem un suņiem no tiesas bijusi omulīgāka dzīve kā dažam labam mūsu bērnam vai sirmgalvim.

Lūk, man kā tam mazajam putniņam vēlme — visi pa drusciņai

sanēsīm ziņas par savā pagastā, savās mājās atrasto īpatnējo, senāko. Nodosim lietas un ziņas muzejam, lai veidotu grāmatu par savu novadu. Vai mēs to nevaram? Valdorfa skolā jaunāko klašu bērni paši sev raksta mācību grāmatas.

Jau desmitiem gadu eju garām Jersikas ar metālu apjotajai baznīcai, kuras fasādi vēl šodien grezno «LPSR arhitektūras piemineklis». Bet ko es par to zinu? Tā samontēta līdzīgi Potjomkina sādžam, gaidot ķeizarienes Katrīnas II vizīti. Esot vēl otra ap Daugavpili, līdzīga kā dvīņu māsa. Vai šī versija patiesa? Kaut kur ir taču dokumenti.

Vai nav pietiekoši 20. gs. beigu cēliena drupu mūsu mazajā Dzimentē? Mācīsim mīlēt cilvēka rokām uzcelto, mācīsim jaunatni kopt to vietniņu, pa kuru esot patīkamāk iet. Ceru, ka nevienam necelsies roka postīt paša stādīto, būvēto.

Imants Ziedonis ar saviem «zaļajiem» parādīja cilvēka neizsīkstošo enerģiju daudzu vietu sakopšanā. Mums patlaban varētu būt viens objekts un lozungs — «Sakopsim Preiļu parku!». Te nevajag pagaidām betona un metālu, kuru varbūt nav. Pietiks ar lāpstām, cirviem, zaģiem, grābekļiem. Cerams, ka parka arhitektūras plānu var sameklēt arhīvā.

Ar sveicienu tiem mazajiem putniņiem, kas Preiļos sākuši knābāt to lielo akmeni, lai izkaltu pieminekli cilvēku priekam
Māra — Marija Daģe

«Mēs esam vajadzīgi tiem, kam grūti»

Man rokās neliels krāsains bukletīšs, uz kura vāka redzams, kā rudenīgi nodzeltējušu koku ieskauta, klusi plūst maza upīte. Tāda zila dzīvības un valgmies līnija var būt tepat Latgalē, Vidzemē, Kurzemē vai Zemgalē. Droši vien tāpēc, ka katram dzīvē ir sava upe, pa kuru līdzīgi vilņiem aizplūst gadi, apdrošināšanas sabiedrība «Dzīves līnija» savai emblēmai izvēlējusies zilus ūdeņu līkumus. Nevienam no mums nav lemts zināt, kurš būs pēdējais. Tāpēc «Dzīves līnija» piedāvā savu palīdzību.

— Kas ir materiāli labi nodrošināti, tie par mums pat nenojauš. Mēs esam vajadzīgi tiem, kam grūti. To vidū ir vientuļi cilvēki, kuri nezina, kas un kā viņus pavadīs pēdējā gaitā, kuri nevēlas, lai bēres kļūtu par apgrūtinājumu tuviniekiem. Mēs palīdzam visiem, — stāsta apdrošināšanas sabiedrības «Dzīves līnija» pārstāve Preiļu rajonā Eleonora SPARĀNE.

Viņas mazajā kabinetā, kas atrodas rajona poliklīnikas pirmajā stāvā, ik dienas nāk cilvēki. Vieni jau ar konkrētu nodomu apdrošināties, otri — uzzināt, cik tas ērti un izdevīgi. Pārsvārā tie ir pusmūža vai gados vecāki cilvēki, kuriem bez papīru kārtotājiem arī ļoti gribas parunāties un izkratīt sirdi par savām likstām.

«Dzīves līnija» ir vienīgā apdrošināšanas sabiedrība Latvijā, kas apdrošina nāves gadījumā. Tas nozīmē, ka apdrošināšanas atlīdzību izmaksā tad, kad iestājas apdroši-

nāšanas gadījums. Līgumu var noslēgt jebkurš Latvijas iedzīvotājs savās vai cita cilvēka interesēs. Galvenais, ka iemaksa ir jāizdara tikai reizi mūžā. Ikviens «Dzīves līnijas» klients var izvēlēties vienu no apdrošināšanas līguma variantiem. Atliek tikai iemaksāt naudas summu, kas ir daudzreiz mazāka par līguma summu, bet atkarīga no apdrošinātā vecuma, dzimuma, kā arī no materiālajām iespējām.

Sākot ar 10. oktobri, tiek piedāvāti seši līgumu varianti no astoņdesmit līdz pieciem simtiem latu. Ja sevi grib apdrošināt, piemēram, vīrietis vecumā līdz 50 gadiem, iemaksas summa ir 23 lati. Vislielākās iemaksas ir vīriešiem pēc astoņdesmit gadiem — 46 lati, sievietēm pēc astoņdesmit gadiem — 38 lati. Līgums stājas spēkā trīs mēnešus pēc pilnas iemaksas, ko var nokārtot arī pa daļām, ja tik lielas summas nav pie rokas uzreiz.

Apdrošinātā cilvēka nāves gadījumā «Dzīves līnija» piedāvā vairākus rīcības variantus. Tuvinieki var pilnībā uzticēt apdrošināšanas sabiedrībai bērnu organizēšanu līgumā paredzētās summas robežās vai arī uzreiz izņemt naudu un rīkoties pašiem.

— Uzskatu, ka mūsu apdrošināšanas sabiedrība ir vienīgā Latvijā, kas patiesi domājusi par savu gados vecāko iedzīvotāju mūža nogāli, radot viņiem mieru sirdij un dvēselei. Atnāk sirms vecuks, apdrošina sevi, pastāsta, kuros kapos viņu apbedīt, kā saģērbt viņu ceļā uz mūža mājām. Viņš aiziet no mums mierīgu prātu un var dzīvot

kaut simts gadus uz priekšu, — stāsta Eleonora Sparāne.

— Nekad agrāk nebiju domājusi par to, cik bezgala nabadzīgi mēs esam. Es nespēju vienaldzīgi izturēties pret cilvēku, kurš no saviem pensijas grašiem saknāpinājis vajadzīgo summu, lai apdrošinātos un nebūtu par nastu saviem tuvakajiem. Sāpīgi bija klausīties kādā sievietē, kuras ģimenē visi ir bezdarbnieki, bet, lai iegūtu apdrošināšanai vajadzīgo naudu, viņa pārdevusi divas aitiņas, atlikušo aizņēmusies no kaimiņiem.

Man žēl šo nabadzīgo un izmisušo ļaunu, kuriem vienīgā cerība ir «Dzīves līnija». Pēc tam, kad esmu katram no viņiem izstāstījusi par visu, ko mūsu apdrošināšanas sabiedrība piedāvā, šiem cilvēkiem rodas stimulds dzīvot, jo viņi saskata drošu atbalstu dzīves ceļa galā.

Kopš šī gada maija, kad «Dzīves līnijai» arī Preiļos ir savas telpas, apdrošināti astoņdesmit deviņi cilvēki. Līdz septembra beigām bija miruši trīs, kuru tuvinieki saņēma pilnu apdrošināšanas summu. Tas ir viens no viszemākajiem rādītājiem republikā, jo citur mirušo skaits ir krietni lielāks.

Eleonora Sparāne pastāstīja, ka Rīgā ļoti populāra ir apdrošināšana uz bērnu pakalpojumiem, kad «Dzīves līnija» slēdz sadarbības līgumus ar apbedīšanas birojiem. Latgales pusē cilvēki laikam lepnāki, sak, vai tad mēs paši nevaram tuvinieku godam viņsaule aizvadīt... Galvenais, ka ir tādas izvēles iespējas.

Kopš 10. oktobra «Dzīves līnija»

piedāvā apdrošināšanu ar uzkrājumu veidošanu uz pieciem, desmit vai piecpadsmit gadiem. Pēc līgumā paredzētā laika naudas summu var izņemt ar procentiem, apdrošinātā nāves gadījumā naudu izņems cilvēks, kura vārds ierakstīts polisē. Visbeidzot, šī līguma darbības laikā cilvēki ir apdrošināti pret nelaimes gadījumiem. Iespējams, ka tuvākajā laikā apdrošināšanas polisi varēs iegādāties par sertifikātiem.

Apdrošināšanas sabiedrība «Dzīves līnija» mūsu rajonā ir septiņi aģenti, bet tas ir par maz. Savs darbinieks noteikti vajadzīgs Aglonas pusē, arī citos pagastos. Tomēr «Dzīves līnijā» neiederas kurš katrs cilvēks, kas vien izteicis vēlēšanos strādāt. Tai vajadzīgs ietūgts, komunikabls darbinieks, kas lieliski spēj kontaktēties ar dažādu vecumu cilvēkiem. Arī Eleonora Sparāne, pirms kļuva par «Dzīves līnijas» pārstāvi Preiļu rajonā, izgāja ļoti stingru atlasi. Viņu izvēlējās pēc četrām pārbaudes kārtām no daudziem desmitiem kandidātu, kas bija pieteikušies uz šo amatu. Ar visu sirdi un dvēseli viņa iegrimusi darbā, kas nav mērāms tikai apmeklētāju pieņemšanas stundās. «Dzīves līnijai» pa tālruni var zvanīt arī vakarā un no agra rīta, sestdienās un svētdienās, kad citas iestādes slēgtas. Tā ir paiešanās preti cilvēkiem viņu sāpēs un nelaimē. «Dzīves līnija» ir vienīgā apdrošināšanas sabiedrība Latvijā, kas spērusi šo soli.

Materiālu sagatavoja L.Kirillova

Dzimšanas diena dāmu un kungu klubīnam

Rajona kultūras namā dāmu un kungu klubīna pirmo pastāvēšanas gadadienu klubīna locekļi atzīmēja ar dejām uz rudens lapām. Dzeltenas, zeltainas, iesārtas tās patiesi uzvirpuļoja pāri dejotājiem, kad gaisotne bija kļuvusi sirsnīga, intīma un ko ar savu mūziku un dziesmām palīdzēja radīt «brāļi Ziemeļi un Sandra», «brāļi Ziediņi un Egons» — zināmākie mūziķi, kas uz šo balli bija līdzīpaņēmuši arī citus mūziķus.

Vakara rīkotāji jutās apmierināti, jo zālē bija aizņemti visi galdiņi, bet klubīnš papildinājās ar jauniem kungiem un dāmām. Par vakara galveno dāmu kļuva viešņa ar vārdu Aina, jo 8. oktobris bija arī Aina diena. Pirmie trīsdesmit vakara viesi varēja piedalīties arī loterijā, kurā trīs laimēja rudenim piederošas lietas — licussargus. Visi mīlojās ar jubilejas kļingeri, cienājās no saviem groziņiem vai bāriņā, kurā gardumi arī bija rudenīgi — ar lapiņām un beciņām.

L.Rancāne

Ceļi: esošie un vēlamie

• Saruna ar 24. ceļu pārvaldes priekšnieku Ilgvaru Muzikantu

— Nesen («Novadnieks», 27. septembrī) rajona konsultatīvās padomes sēdē jūs informējāt par ceļu stāvokli, nosaucāt skaitli — 72 000 latu, kas atvēlēti to uzturēšanai...

— 60 000 latu, gandrīz visa gada budžets, jāiztērē trīs kilometru gara posma remontam uz Rīgas — Daugavpils šosejas pie Līvāniem, uzliekot 4 centimetrus biezu asfalta segumu. Mūs var kritizēt kā vien vēlas, bet neko lielu tā vai citādi neesam spējīgi izdarīt.

— Varbūt būtu jāsāk rūpēties par mazajiem lauku ceļiem, jo, kā apgalvo speciālisti, bez to sakārtošanas valsts var nonākt līdz sabrukumam.

— Notiek kārtējā mūsu sistēmas reorganizācija, lai 24. CP, kā arī visas līdzīgās struktūras, kļūtu par valsts bezpeļņas organizāciju. Tiek veidots pasūtītāja bloks divu triju cilvēku sastāvā, kurā darbosies LR Autoceļu direkcijas pārstāvji ar ierēdņu statusu. Viņu rokās būs visi līdzekļi, viņi slēgs līgumus ar izpildītājiem par konkrētiem darbiem un uzdevumiem. Varbūt, tas radīs pozitīvas pārmaiņas. Bet, ja mēs būsim tikpat nabaģi kā tagad, nekādas reorganizācijas neglābs. Visu izšķir attieksme. Pirmais Latvijā uz šo sistēmu pāriet Liepājas rajons, mums jāsāk ar 1. decembri.

— Ko tas dos?

— Par ierēdņiem, kas nāk klāt, gādās valsts, noteicot viņu lomu un uzdevumus. Mums tiek piešķirta lielāka patstāvība. Varēsīm pieņemt darbā jaunus cilvēkus atkarībā no pasūtījumiem apjoma un tādējādi dot savu ieguldījumu bezdarba mazināšanā. Taču izvirzās arī daudzas jaunas problēmas. Tehnikas parks nolietots par visiem 100 procentiem. Jāiegādājas jaunas mašīnas un mehānismi, bet tie maksā bargu naudu. Piemēram, autogreidera cena ir 500 000 latu.

— Kur paliek ikgadējie ceļu nodokļa maksājumi?

— Divas trešdaļas nonāk departamenta rīcībā un viena pašvaldībām, tas ir apmēram seši tūkstoši latu plus pie mūsu jau minētajiem 72 tūkstošiem.

Ar esošajiem līdzekļiem varējām atļauties nolīdzināt tikai bedrites. Mūsu rajonā ir ap 660 kilometriem valsts autoceļu un līdz 1500 kilometriem vietējo — pašvaldību. Vēl būtu jāuzbūvē 3500 kilometri. Pilnīgi pamatotas ir prasības, lai katrs zemnieks, kā tas ir Eiropā, jebkurā laikā varētu iebraukt savās mājās.

Esmu bijis ārzemēs un ar skaudību skatīties, ka tur labs, pamatīgi uzbūvēts ceļš nonāk, tā sakot, līdz nama durvīm. Nav svarīgi, no kādiem materiāliem būvēts, lai tik ilgi kalpo. Tieši šim mērķim izmantojams transporta nodoklis.

Ceļu uzturēšanai šobrīd saņemam divdesmit reizes mazāk nekā tas vajadzīgs. Mums daudz pārmet, ka nelīdzinām ceļus, pat lielākās maģistrāles kļūst neizbraucamas. Bet tur jau nav vairs ko greiderēt — kopjamā virskārta aizputekļojusies, palikusi tikai pamatne. Viena gada laikā ceļa segums kļūst «plānāks» par centimetru, bet vismaz trīs gadus nav izvesta grants virsējā seguma atjaunošanai. Agrāk mēs

centūmies ik gadu tā izklīdēt līdz 30 000 kubikmetru, un plānveidīgi savu «devu» saņēma katrs posms. Jauno struktūrvēidojumu te sagaida plašs darba lauks.

— Ar ceļu nodokli vien nekas nav līdzēts. Ir projekti, kā to palielināt, līdzšinējo zemāko maksājumu — 7,5 latu par vieglo autotransportu — atstāt tikai mazlitrāžas mašīnām.

— Es domāju, ka prātīgākais būtu to aizstāt ar degvielas akcizes nodokli. Jo lielāka mašīna, ar lielāku jaudu — jo vairāk patērē degvielas, tā vairāk iedarbojas uz ceļu, apkārtējo vidi. Tad kravas automobiļu īpašnieki būs spiesti domāt gan par transporta modernizēšanu, uzlabošanu, gan arī «nevadās tukšu gaisu» — nebraukās ar kravas transportu kur un kad pagādās. Cik gribi braukt — tik maksā.

Visur jābūt stabilām pozīcijām, kā mūsu Latvijas Bankai, kura notur lata kursu. Ja kapteinis lasa lekcijas un stūrmanis spēlē kārtis, tad tas kuģītis aiziet pa vējam un apgāžas. Tā arī mūsu sistēmā. Kamēr netiksim pie stingras, vienotas programmas, kura veidota uz reāliem pamatiem un rēķinās ar iespējām.

Mūsu rajonā ir plašs noasfaltēto ceļu tīkls, bet melnais asfalts kalpo 12 gadus. Lielākā daļa uzlikta pirms astoņiem un jāsāk atjaunot. Vajadzīgas ātrgaitas ceļu mašīnas. Skandināvijas valstīs, piemēram, mašīnas, kas nolīra ceļus un nokaisa pret apledojumu, pārvietojas ar 70 kilometru ātrumu stundā, mūsējās velkas vārda tiešā nozīmē, pēc pieciem kilometriem tām jāatgriežas bāzē, lai uzņemtu kaisāmo materiālu. Bet putenis negaida, un brīžiem viss darbs ir vējā. Tur visu veic pirms kailsala, kad par to brīdina meteostacijas.

Valsts vienotā ceļu uzturēšanas sistēma apgādāta ne vien ar modernu tehniku, bet arī izveidota mūsdienu izziņošanas sistēma. Katrā degvielas uzpildes stacijā transporta vadītājs saņem informāciju gan par ceļa stāvokli, gan nokrišņiem visā maršrutā. Par to var uzzināt pa tālruni pirms izbraukšanas no mājām.

— Mūsu rajonā jāsāk no nullēm. Un nez vai varam cerēt, ka tik drīz Preiļos pie galvenajiem ceļiem būs stabiņi ar signalizāciju: nospied vienu pogu — ierodas ātrās palīdzības mašīna, otru — atbrauc tehniskās apkopes pārvietojamā darbnīca...

— Protams, bet mums jācenšas maksimāli saglabāt to, kas ir. Esam sākuši veidot savu mobilo tehnisko apkopju staciju. Mums jau ir Vācijā ražotais «folksvāgens LT-31», varēsīm sniegt tehnisko palīdzību tieši uz ceļa.

Reizē ar to veidojam stacionāro bāzi ar plašākām iespējām, avārijas brigādi ar treileru pakalpojumiem un citu. Būs arī signālsistēma, lai brigādi varētu izsaukt uz notikuma vietu. Sākumā, protams, jāmeklē tuvākais telefons, jo līdz signālpunktiem ceļa malās vēl nevaram nonākt. Un cik ilgi tāds «stabiņš» stāvēs?

Nesen pie Raudavkas uzlikām ceļa zīmi, otrā dienā tā bija

jau norauta. Šoreiz nerunāšu par materiālajiem izdevumiem, bet zīmes izliekam bīstamās vietās. Sliktas redzamības apstākļos remonta laikā uz Riebiņu ceļa notika smaga avārija tikai tāpēc, ka kāds bija nogāzis ceļa zīmi.

Visa tagad maksā naudu, bet kādā vārdā lai nosauc tos, kuri ar smagiem kāpurķēžu traktoriem brauc pa asfalu? Visos ciematos centrālās ielas asfaltētas, nevajag elpot putekļus, ir skaisti. Bet, zinot, ka ne tik viegli atjaunot šo segumu, Galēnos, Aizkalnē un citur nerūpējas par saudzēšanu. Viena tonna asfalta maksā 22 latus bez atvešanas. Labi ja var nolīdzināt bedres. Ir vēl ļaunāk: ne tikai saposta, bet arī apzogs kopīgajai lietošanai un cilvēku ērtībām domātās ceļa ietaises un aprīkojumu.

Nepaspējām pieturā «Lubāni» uzcelt paviljonu, kad gaišā dienas laikā kāds aizveda šiferi no jumtiņa. Ančkinos ceļa zonā neapzinīgi ļaudis bija sākuši rakt granti, to pārtrauca tikai pēc mūsu iejaukšanās. Labi, ka pamanījām laikus un netika nodarīts liels posts. Šajā sakarībā gribu atgādināt, ka Ceļu likums paredz sodus līdz 500 latiem.

— Jūs ieminējāties par dažiem jaunaizsākumiem darbā. Ar lielāku patstāvību 24. ceļu pārvalde izstrādās savu vietējo darbības koncepciju, pēc reorganizācijām arī valsts mēdz palīdzēt uzsākt jaunu ceļu? Ko jūs jau tagad varat piedāvāt?

— Protams, izstrādāsim. Bet jau tagad esam gatavi slēgt līgumus par ceļu būvi ar jebkuru maksāt spējīgu pasūtītāju. Sevišķi būtu iepriecināti palīdzēt zemniekiem. Viena kilometra lauku ceļa būve izmaksā pusotra tūkstoša latu. Ja zemniekam viņa īpašumos ir pieejama grants, tad tas ir krietni lētāk. Garantija — ne mazāka par gadu.

Pieņemam līgumus par ceļu uzturēšanu uz ilgāku laiku, un tie ir izdevīgāki par vienreizējiem, piemēram, tīrīšana ziemā no sniega. Greidera pakalpojumi vienā braucienā maksā latu par kilometru plus transporta izdevumi. Vienam varbūt tas iznāk par dārgu, bet, ja «sametas kopā» kaimiņi, kuri izmanto ceļu, tad izdevīgi.

Pieņemam pasūtījumus grāvju tīrīšanai un ierīkošanai, caurteku būvei, buldozeru pakalpojumiem un citiem. Var zvanīt uz jebkuru mūsu telefonu.

Gaidām piedāvājumus izmantot grants karjerus, garantējam saglabāt auglīgo zemes kārtu un pēc karjera iztukšošanas teritoriju nolīdzināt un šo kārtu uzklāt no jauna. Par izmantoto materiālu maksāsim. Tādas iespējas ir daudziem Vārkavos, Galēnu, Stabulnieku, Rožkalnu, Rudzātu, Jersikas un citos pagastos. Izskatīsim katru piedāvājumu.

Bez saimnieka pašlaik palicis dolomīta karjers Sīlukalnā, domājam to iegūt. Pēc pasūtījuma ierīkojam dīkus. Svarīga loma piešķirta mazajai mehānizācijai, veidojam vajadzīgo bāzi, kurā būs krūmu griezēji, zāles plāvēji un cita ceļu zonas kopšanas tehnika.

Interviju sagatavoja A.Rancāns

Dzejas rakstā

*itēl rudens...
 vēl Jasmuižā esmu,
 krūt lapaš nokriem,
 deķerim svaigānes krūt,
 kaut tā būtu rīt,
 vēl parit
 un airparit
 un uis būtu istā*

Daiga Lapāne

Piektdienas pēcpusdienā Jasmuižā notika Dzejas dienu sarīkojums. Pirms tikšanās ar viesiem apmeklētāji varēja iepazīties ar muzeja daudzajām izstādēm. Zīmīgākā no tām — veltīta latgaļu literatūrai. Ekspozīcija «Notīci nākotnei» stāsta par novada literatūras attīstību pēc drukas aizlieguma atcelšanas 1904. gadā. Grāmatas, preses izdevumi un citi materiāli raksturo Latgales rakstniecību turpat gadsimta gaitā. To papildina muzejam jau raksturīgais ieskaits novadnieku — šigada jubiliāru veikumā.

Raiņa mājā apmeklētājus gaida vienreizēja izstāde. Tā veltīta dzejnieka nepabeiktajam darbam «Kajs Grakhs». Keramikas cienītājus priecina Antona Ušpeļa veikums.

Ļoti atraisīti mazos klausītājus uzrunāja pazīstamā dzejniece Lija Brīdaka. Viešņai tas nebija pirmais un pēdējais Latgales apmeklējums. Lai atceramies viņas savulaik rakstīto par Livānu māju būves kombināta produkciju — «drīz vien visa Latvija būs kā vieni lieli Livāni». Šodien dzejnieci sāpina lielais bezdarbs Livānos, tas fakts, ka daudzi bērni rajonā neapmeklē skolu, lauku cilvēku pašreizējais stāvoklis. Bet Lijas Brīdakas prasme rast kontaktu ar zāli vērtā siltāku šo saulaino pēcpusdienu.

Daiga Lapāne, pēc studiju beigšanas strādādama Jasmuižā, noīcēja sev. Šogad Bērnu grāmatu muzejā «Baltā grāmata» viņa debiēja ar izstādi «Pēkšņa varavīksne». Par to jaunā dzejniece sacīja: «Tā ir Dzejas dienu izstāde. Un patiesi, šie akvareļi vairāk ir dzejoļi asociatīvās krāsu noskaņās. Rotāļa ar krāsu, kad nomaļus paliek rotaļa ar pašu vārdu. Vispirms tos sev atklāju Jasmuižā. Drīz tapa arī ilustrācija Raiņa dzejojim «Es ritu...», kur dzejnieka liriskais «es» izdīvo visas varavīksnes krāsas, no sārtas līdz pat melnai (violetai). Šis cikls tiecas veidot izstādes kompozicionālo pamatu, radot «Pēkšņu varavīksni» no visiem maniem zīmējumiem. Klāt rakstot arī Raiņa pantus.»

Varavīksne jau vienmēr ir pēkšņa debesu parādība. Sinoptiķi parasti ziņo, ka būs lietus, negaiss, migla, sarma... bet vai jums ir gadījies laika ziņās dzirdēt, ka iespējama varavīksne. Nekad, jo tā cilvēku saimnieciskajai darbībai ir tik nenozīmīga. Iluzora gaismas rotaļa ar ūdens lāsītēm?

Varavīksne mums atklāj gaismas (sauļes) dvēseli. Varavīksne kā Dieva derības zīne parādījās Noam

*Vārds, kas dzirdēja brūti,
 Vārds, kas pūbtu molo...
 Vārds, kas udrāra lūtas tūci,
 un eferi un ieļēja grīto.*

*Vārds — sēkla, kas zeme sēta, —
 cauri akmeņiem bēns dīgs.
 Vārds kā nare, kad uola dētāis
 zem nādasuāras saules mīks.*

*Vārds, vauardiem nodēlētāis,
 par uuru šodien grīb tāsūbe pīnt...
 Ko irāt ar ten, vārds, betāis,
 un kā man jū jāema tūt?*

*„Novadnieka” lasītājiem
 ar vrd, vēstiem — Lija Brīdaka*

*Apģāta alkohola glāze
 Raud par izbījuso pilnību,
 Noslienāts cigaretes lūķis
 Špukst dzēriena paliekā,
 Bet piesmīta pudelēs dvēselē
 Vēl cer uz atdzimšanu —
 Caur sūteneru taras punktu...*

Valdīns

pēc lielajiem plūdiem. Dieva zīne savā varavīksni es lieku padebešos, lai tā ir par derības zīmi starp mani un pasauli. Ir brīži, kad varavīksne iemirdzas cilvēkam starp cilvēku, dvēselei starp dvēseli. Arī tā ir Dieva dāvana. Dzīvosim varavīksnē — aicināja Daiga Lapāne, nu jau atkal dzīvodama Rīgā, bet jo stingri savā dzejā, savā mākslā pieturēdamās pie Jasmuižā gūtajiem iespaidiem.

Viņas kolēģis Valdis Aleksandrovs laikrakstā «Atmoda Atpūtai» veido dzīvnieku lappusi. Valdim tā bija pirmā viesošānās Jasmuižā un ceturtā lielākā uzstāšanās plašākās auditorijas priekšā. Toties atraisītais un pat drastiskais dzīves vērojums saistīja publikas uzmanību. Dzejas publicē ar pseidonīmu Voldiņš.

Dzeju runāja arī «pašu cilvēks» (kā to uzskata Jasmuižā) — Voldemārs Romanovskis.

Muzeja vadītāja Baiba Ducmane iepriecināja klātesošos paziņodama, ka šoruden Jasmuižā gaida ciemiņus divas nedēļas ilgāk — līdz pat mēneša beigām. Un vēl viens patīkams pārsteigums — tiek plānots Evas Mārtuževas dzejas sarīkojums.

V.Radis

Sezona atklāta veiksmīgi

Aizvadītā sestdiena bija svētki medniekiem, kuru viņi gaidīja ar lielu nepacietību un arī pamatīgi gatavojās. Upmalas pagasta mednieki posās gājienam uz Ašenieku purvu, jo atkal Vārkavas pusē manīti vilki, saplosīta netālu no meža dzīvojošā J.Čipāna aita, un V.Šulte zināja stāstīt, ka manītas liela plēsoņas pēdas — varbūt mūsu pusē iemaldījies kāds lācis.

Atklāšanas diena bija lietaina un drēgna, bet tas jau nevar «atvēsināt iekarsušos». Upmalieši, diemžēl, atgriezās tukšā, ja neskaita to ieguvumu, ko dod pastaiga pa rudenīgo mežu un laukiem, kuri, diemžēl, aizauguši un aizlaisti, tikai vilkiem vien dzīvošana.

Pirmā diena neveiksmīga bija arī tai mednieku grupai, kura izbrauca uz Stoldera apkaimes mežiem. Viņi bija cerējuši pieveikt alni, taču mūsu mežu lielākais zvērs, acīmredzot, pastaigājās citur. Arī svētdien, kura bija skaidra un saulaina, alnis palika sveiks un vesels. Bet mednieki bija

moži un kareivīgi noskaņoti, sacīdami, ka viss vēl priekšā, un bez trofejām nepaliks.

Necerēta veiksmē uzsmaidīja paju sabiedrības «Preiļu SCO» grupai «Sermulis». Viņu medību lauki ir valsts mežā Preiļu mežniecības teritorijā.

Kad vienpadsmit šīs grupas mednieki bija noslojuši jau ne kilometru vien, nometījuši stūrniņu (viņiem ir licences uz alni, divām mežacūkām un sešām stūrņām), iepēma pozīciju 104. kvartālā pie kāda purviņa, kam piekļaujas eglišu biezoknis. Tas bija netālu no gāzes vada trases. Mastā centrā stāvēja šī kolektīva vadītājs, paju sabiedrības galvenais mehāniķis Vasilij Simakovs. Viņam blakus uz līnijas Benjamins Upenieks, tālāk bija Antons Upenieks un viņa dēls Aivars, seši pārējie mednieki devās par dzinējiem.

Aiz neliela kārklu cera V.Simakovs pamanīja vilku. Cik iespējams mazāk kustēdamies, lai priekšlaicīgi neaizbaidītu tramīgo zvēru, viņš rāvienā

uzvilka bises gaili, pacēla stobrus un nospieda sprūdu. Norībēja šāvieni, liels pelēcis metās uz Benjamina Upenieka pusi, kurš reaģēja tikpat zibenīgi. Tika pamanīts arī kāds mazāks vilks, bet, aizrāvušies ar lielo, mednieki to ieraudzīja pārāk vēlu un nejaudāja pieveikt.

Izrādījās, ka nošauta spēcīga, gadus četrus veca vilku māte, tās aizvilksana pie automašīnas prasīja krietnu piepūli. Kad vasarā Vārkavas pagastā un pie paša ciemata vilki saplosīja daudzās aitas un teļus, rajona deputātu padome izsludināja prēmiju par tā nošaušanu — 50 latus, nu atradies pirmais(ie) to īpašnieks(ie).

Apkaimes zemnieki zina stāstīt, ka pēc vasaras «kaujām ar vilkiem» kādu laiku apkaimē tie netika manīti, bet nu atkal atsākuši sirojumus. Kļuvuši pat tik nekaunīgi, ka nebaidās cilvēku. Šī sastapšanās bija gluži negaidīta, pie tam vietā, kur bieži viens apgrozījās sēpotāji.

A.RANCĪENS

MĒNEŠZEMENES

Mēnešzemenes (*Fragaria vesca* var. *semperflons*) vispiemērotākās ir audzēšanai mazdārziņos. Ņemot vērā, ka to ogas nogatavojas 3-4 dienas ātrāk nekā agrākās vienreiz ražojošās zemenes, tās ražo visu vasaru līdz rudens salnām, un kopējā raža neatpaliek no lieloģu zemeņu ražas, tās var būt perspektīva kultūra arī lielražošanā, īpaši periodā, kad lieloģu zemenes beigušas ražot.

Bezslīgu mēnešzemenes ar sarkanām ogām (ir arī ar baltām) pirmo reizi izaudzētas 1911. gadā. Tās ir ļoti aromātiskas, ar meža zemeņu garšu, un veido tikai ziednešus un ziedošas stāvstīgas, tā kā viss auga spēks tiek izlietots ogu ražošanai. Arī ogu vērtība ir tāda pati kā meža zemenēm, lielāka nekā lieloģu šķirnēm.

Mēnešzemenes sāk ražot jau pirmajā gadā (ja izsēj kastīlē agrā pavasarī) un jau otrajā gadā dod pilnu ražu. Augustā, kad lieloģu šķirnes sen beigušas ražot, nogatavojas ap 50% no mēnešzemeņu kopražas. Mazās odziņas ir labāk transportējamās nekā lieloģu šķirņu ogas un tās var vākt kaut tikai reizi nedēļā, kas īpaši svarīgi tiem dārziņu saimniekiem, kuri var savu dārziņu apkopt tikai brīvdienās.

Ģimenēm ar bērniem mēnešzemenes ir pilnīgi neatsveramas, jo mazie var zemeņu lauciņā «ganīties» visu vasaru. Ogas, atkarībā no šķirnes un agrotehnikas, sver 1-5 g, un tajās maz ūdens.

Ļoti reti mazo zemeniņu ogas bojā pelēkā puve, tām praktiski nekārtē arī avenāju ziedu smecernieks, kuru tautā sauc par zemeņu ziedu turēju. Šis kaitēklis uzdarbojas tikai pavasaros un «apstrādā» galvenokārt šķirnes ar divdzimumu ziediem.

Reģistrētu mēnešzemeņu šķirņu ir daudz. Pazīstamākās ir 'Baron von Selemacher', 'Rugen', 'Sahalinskaja'. Personīgi es jau pirms šķirnes 'Reine des Valles Rouge' — Ren de Vale Ruž (tulkojumā — Sarkanā ieļēju karaliene), kura, no sēklām atjaunota, ražo mūsu dārzā vēl šodien. Šai šķirnei nav bijuši ne izslāšanas, ne ogu pūšanas gadījumi.

Kopš seniem laikiem tautas medicīnā lieto svaigas un žāvētas zemeņu ogas, lapas, sakneņus un ziedus. Zemenes atlīra organismu no kaitīgām un pat radioaktīvām vielām, paaugstina tā pretestību slimībām. Ar tām var ārstēt mazasinību, sirds un nieru slimības; tās palīdz diabēta un podagras slimniekiem, izšķīdina sāļu nogulsņumus. Zemeniņu lapu tēja palīdz ar bezmiegu sirgstošiem. Sevišķa nozīme ir augstajam dzelzs saturam ogās (7,8 mg/100), kas ir daudzkārt vairāk nekā citās ogās (ķirši 0,3; vīnogas 0,7; dzērvenes 0,9 mg/100 g). Dzelzij ir ļoti ievērojama loma organisma vielu maiņu procesos. Bulgārijā lapu un sakņu novārījumu lieto pret urīnceļu iekaisumu un nierakmeņiem, kā arī par mīkstošu līdzekli bronhiālā ceļu iekaisumos. Zemeņu ogas satur organismam nepieciešamos vitamīnus, organiskās skābes, mikroelementus, cukurus, miecvielas, pektīnus, tanīnus u. c. Šīs vielas mēnešzemenes satur vairāk nekā to lieloģu māsa.

Kosmetologi ieteic lietot svaigas ogas vai zemeņu sulu sejas ādas kopšanai. Lapas vāc ar visiem kātiņiem, vislabāk zemeņu ziedēšanas laikā. Žāvē ēnā. Ogas var žāvēt +60...+70 grādu C temperatūrā. Žāvētais produkts saglabā aktivitāti 2 gadus.

Zinātnieki ieteic apēst gada laikā vismaz 4 kg zemeņu, un tas jā dara sistemātiski visu gadu. Tāpēc ir nepieciešams ogas saldēt, žāvēt, konservēt sulu, gatavot ievārījumu. Vislabāk mēnešzemenes pavairot ar sēklām, kuras vēlams pēmt no pirmajām lielākajām, pilnīgi gatavām ogām. Sēklas atrodas ogas virspusē. Ogas var vienkārši izspai-

dīt uz papīra, izžāvēt un pēc tam sēklas nokasīt. Agrā pavasarī sētu zemeniņu pirmo ražu var sagaidīt pēc 100-120 dienām. Apsējamo kastīli, kuras augstums ir 10-15 cm, piepilda ar vieglu, auglīgu zemi. Ja dārziņš ir ļoti plāns, ir jābūt ļoti kārtīgs, ar samitrināta sērkociņa galu uzņem 2 sēkliņas, kuras izvieto uz pilnīgi nolīdzinātas augsnes virskārtas attālumā 3x3 cm. Ja augsne kastītē nav pietiekoši mitra, to ar ūdeni piesūcina no apakšas, ievietojot kastīti platā traukā. Sēkliņas apber ar ļoti plānu augsnes kārtiņu (1-2 mm) vai, drošāk, iespiež augsnē ar dēliša palīdzību. Tad kastīti pārklāj ar plēvi vai stiklu un noliek istabas temperatūrā. Gaisma nav nepieciešama. Sēklas dīgst nevienmērīgi: temperatūrā +18...+20 grādu C pirmie dīgsti parādās apmēram pēc 2 nedēļām. Pārējo sēklu uzdigšana var aizkavēties pat līdz 30 dienām. Tiklīdz pirmie dīgsti parādās, ņņem plēvi un kastīti novieto visgaišākajā istabas vietā. Nedrīkst iežāvēt augsnes virskārtu! Bet nedrīkst to laistīt ar strūklu, lai neaizskalotu sēkliņas. Labāk kastīti piesūcināt no apakšas. Kad parādās divas istās lapas, stādus var izpikēt retāk. Es to nedaru, jo attālumā 3x3 cm augs no auga ir pietiekošs, lai tie varētu kastītē sagaidīt laiku līdz izstādīšanai pastāvīgā vietā. To dara, kad vairs nedraud lielas pavasara salnas. Iepriekš vēlams jaunus stādus pieradināt pie lauka apstākļiem, iznesot kastīti ārā, kad temperatūra to atļauj. Tādos apstākļos saknes būs garas un sazarotas, bet lapu masa neliela.

Pastāvīgā vietā izstāda 30x30 līdz 40x40 cm attālumā. Ar gadiem zemeniņu cers it kā izeļas virs zemes, tā saknes atkailinājas. Tāda gadījumā agrā pavasarī vai vēlā rudenī augu ar visu augsni izrok un padziļina bedri par 10-15 cm, lai, augu atstādot, tā «kakliņš» atrastos apmēram 3 cm zem zemes. Ieteicams augsnes vietā stādu apber ar kompostu. Var, protams, pārstādīt arī citā vietā. Šādā veidā augu var atjaunot. Var arī ceru sadalīt un katru daļu izstādīt atsevišķi. Es doodu priekšroku ik pa 3 gadiem mēnešzemeņu stādījumus pilnīgi atjaunot, audzējot zemenītes no sēklām.

Vēlu rudenī daļu jauno krūmiņu var izstādīt puķu podos un pārnest siltās telpās, kur zemenīte turpina ražot. Šajā laikā zemenītēm nepieciešams labs apgaismojums, vislabāk tuvu novietotām «dienas gaismas» spuldzēm. Tomēr mēnešus 3-4 zemenītēm vajadzīgs atpūtas periods vēsā telpā tuvu 0 grādiem C. Aprīlī podus ar zemenītēm var ienest atkal siltumā, tās uzreiz un vēl pavasarī pacienās ar odziņām.

Mēnešzemenes ar labiem panākumiem var audzēt arī uz balkona, sevišķi dienvidu pusē. Lai raža būtu bagāta, ogas lielas, sulīgas un saldas, nepieciešams ievērot šādus noteikumus: 1) vietai dārzā jābūt saulainai, bet telpās intensīvs mākslīgs apgaismojums; 2) augsnei — auglīgai un vienmēr mazliet mitrai.

Akurātie, spilgti zaļie, nelielie mēnešzemeņu krūmiņi ar baltajiem ziediem un sarkanajām odziņām izskatās ļoti dekoratīvi, tos var stādīt ap puķu dobēm, gar celiņiem, akmensdārzos un pat starp citiem augiem. Bet svarīgs ir arī tīri materiālais dabas aprēķins. Viens attīstīts mēnešzemeņu augs sezonā var dot 200-400 g ogu. Stādot mēnešzemenes divrindu slejās ar rindu un arī augu savstarpējo attālumu 40 cm un starp slejām 60 cm, iespējams izaudzēt 6 augus uz 1 kv.m, kuri dos ražu 1200-2400 g/kv.m, un tā jau ir augstāzīgas lieloģu zemeņu šķirnes raža. Es audzēju 8-10 augus uz 1 kv.m.

Lai lasītājs man atsūta apmaksātu aploksnī ar atpakaļadresi, sēkliņas viņš dabūs par «skaidrām acīm». Mana adrese: Baložu ielā 4, Vecumnieki, Bauskas apr., LV 3933. Jānis Vasarietis

◆ Pēdējās rudens veltes. K.Gailuma foto

Televīzijas programma

Piektdiena, 14. oktobris

LATVIJAS TV I
15.00 Spogulis. 15.45 Dviņu spēli. 16.20 Latvijas TV - 40. 17.20 Noslēpumainais viesis. 18.00 Ziņas. 18.10 Ķirzakas smaids. 3. sērija. 18.55 Arēna. 19.10 Ekrāns bērniem. 19.25 Piektdienas teātra vakars. 19.55 Globuss. 20.20 Rit, parit, aizparit... 20.30 Panorāma. 21.15 Pirmsvīzītes intervija ar Portugāles prezidentu Mario Suarešu. 21.35 E.Olbijis. Amerikāņu sapnis. 23.00 Horoskopi. 23.40 Savvaļas rapsodija. Muzikāla programma. 0.10 Nakts ziņas.

LATVIJAS TV II
18.00 Kristīga programma. 19.00 LTS ziņas. 19.20 Koncerts. 19.30 CFI

19.45 Zinātnes problēmas. 20.15 Telekompanija LTS. 21.00 Apveikuma koncerts Daudz laimes! 21.40 Vācijas spogulis. 22.00 Ziņas. 22.20 E iela. 156. un 157. sērija.
OSTANKINAS TV
8.00 Zagata. 8.20 Savvaļas Roze. 8.52 Ziņas. 9.00 Palidzi sev pats! 9.30 M.Ravels. Svīta no baleta Florianas sapnis. 9.52 Ziņas. 18.00 Dialogs. 18.20 Savvaļas Roze. 18.50 Brīnumu lauks. 19.40 Labu nakti, mazuli! 20.00 Ziņas. 20.40 Nedēļas cilvēks. 21.00 Sanfrancisko ielas. 6. sērija. 22.00 Viņi. 22.52 Ziņas. 23.05 Muzikāls raidījums. 23.52 Preses eksprēsis.

Sestdiena, 15. oktobris

OSTANKINAS TV
6.30 Lietišķa cilvēka rīts. 7.15 Sporta programma. 7.45 Vārds metropolitam Kirillam. 8.00 Maratons-15. 8.30 Starptautiskā telekompānija Mīr. 10.00 Rīta pasts. 10.30 Es — sievietē. 11.00 Bez pauzes. 11.25 Vecā lauku noslēpumi. 11.50 Mākslas filma. 13.15 Dzejnieka liktenis. M.Ļermontovs. 13.52 Ziņas. 14.00 Dialogs tie-

šajā ēterā. 14.40 Demokrātijas sasniegumi. 2. filma. 15.35 Dzeja. 16.05 Pasaules zoologiskie dārzi. 16.45 Atjautības ātrumsacensības. 17.30 Pirms un pēc... 18.20 ASV telesiēriāls Komanda platmales. 1. sērija. 19.40 Labu nakti, mazuli! 20.00 Ziņas. 20.45 Zigfelds, vīrietis un viņa sievietes. ASV mākslas filma. 21.45 Matadors. 22.40 Dziesma-94.

Svētdiena, 16. oktobris

OSTANKINAS TV
7.15 Olimpiskais rīts. 7.50 Sportloto. 8.00 Maratons-15. 8.30 Rīta agrumā. 9.00 Poligons. 9.30 Kamēr visi mājās. 10.00 Rīta zvaigzne. 10.50 Cilvēku pasaule. 11.20 Kosmiskais salons. 11.40 Dzied Valēntina Gotovceva. 12.25 Ekonomika un reformas. 12.45 Raidījums skolēniem. 13.00

Kusto komandas zemūdens odiseja. 13.52 Ziņas. 14.00 Uzvaras stratēģija. 2. filma. 15.05 Ceļotāju klubs. 16.30 Amerika un M.Taratuta. 17.15 TV locis. 17.30 ASV mult. filma. 18.25 Visa Krievija. 19.00 Jautro un asprātīgo klubs. 21.00 Svētdiena. 21.50 Sports nedēļas nogalē. 22.05 Koncerts.

Latgales zonas katahētu kursi Rēzeknā notiks 20., 21., un 22. oktobrī.

Iepērk papīrmalku (cena USD)

	Bērzs	Priede	Egle	Apse	Tālrūnis
Līvānos					
Celtniecības 8	24	24	25	9	44422
Eglaines stacijā	24	24	25	9	254-67408
Rēzeknē					
Varoņu ielā 36	24	24	25	9	246-33550

Juridiskām personām, kas mēneša laikā piegādā 100 kubikmetrus, piemaksā USD 3.

SLUDINĀJUMI/REKLĀMA ☎22305

Pelēču pagasta padome rīko sveču vakarus:
22. oktobrī

Džeriņu kapos — 15.00,
Bramaņu kapos — 16.00,
Gornijašu kapos — 17.00,
Pelēču kapos — 18.00;

23. oktobrī

Solkas kapos — 15.00,
Vecumu kapos — 16.00,
Krasnogorkas kapos — 17.00.

Latgales Finanšu un Investīciju kompānija **iepērk**

privatizācijas sertifikātus par visaugstākajām cenām

• Preiļos, Brīvības ielā 1, tel. 21061,

• Līvānos, Rūpniecības ielā 1, tel. 42663.

A.s. «Latvijas finieris»

IEPĒRK

svaigi zāģētu papīrmalku, cena 22 USD,

sīkbaļķus:

priede — 24 USD,

egle — 22 USD.

Apmaksa tūlītēja.

Telefons: 65015, 65053.

KONSULTĀCIJAS, SKAIDROJUMI, PADOMI:

10. (oktobra) numurā

- Sertifikāti: jaunumi likumā; darījumu kārtošana; nepilngadīgo sertifikāti.
- Ienākuma nodoklis
- Īpašuma pirkuma tiesības
- Auto: likums "Par ceļu satiksmi"; īpašumtiesību dokumenti; pilnvaras auto lietošanai
- Kārtības noteikumi Rīgā
- Privātceļš un servitūti
- Autora tiesības
- Veselība — mans īpašums: visi normatīvie dokumenti par slimības lapām; trakumsērga; ērces; dzemdību soliņš; prezervatīvi
- Dārzenkopja darbi oktobrī
- Truši
- Krēsls darbam
- Auto pirms ziemas
- Eļļas piedevas: kura labāka
- Liepu medus
- Sēņu pica
- Zivju ēdieni

"Mans Īpašums" — pasta nodājās, kioskos, grāmatnīcās
Vēl var abonēt šī gada novembrim-decembrim Indekss — 68193
Abonēšanas maksa 1995. gadā: 1 mēnesim — 0,18 Ls;
līdzšinējiem abonentiem — 22,2% atlaide
Jānis Mozulis, galvenais redaktors, tālr.: 221279 (Rīgā); 22705 (Ogrē)

Firma «Raitis & Co» iepērk sertifikātus. Tālr. 21173.

PĒRK privatizācijas sertifikātus. Piedāvāt Preiļos, Kārsavas ielā 4, SPK telpās radiodarbnīcā. Tālr. 21090, 23244.

Pārdod

lauku māju 6 km no Preiļiem par sertifikātiem. Tel. 22806;

steidzīgi lauku mājas Preiļu raj. Galēnu pag. Lomos, ir māja, kūts, pirts, šķūnis, saimniecības ēkas. Tel. Rīgā 396065, Preiļos 19738 vakaros;

māju. Ir varianti. Tel. 36603;

Ford Taunus, 1980.g. Tālr. 22651;

KAMAZ-5320, Jawa-350, M-412 motoru. Zvanīt 23381 no 18 līdz 20;

vācu aitu suņa kucēnus. Tel. 24351;

automašīnu Opel Ascona, 1984.g. Tel. 23412;

Opel Rekord 2.0 S. Tel. 23772 vakaros;

lēti saldējamo kameru IF-56 ar 4 radiatoriem darba kārtība. Tel. 24419 darba laikā;

sevišķu šiferi. Tel. 23643 vakaros;

sekas un pārtikas kartupeļus. Zvanīt 36534 vakaros vai no rītiem;

VAZ-2109 (eksporta variants), 60000 km, 1989. g. Tālr. 21705;

VAZ-21053 (1982.g.). Tālr. 23608.

Maina

1,5 istabu dzīvokli pret lielāku. Zvanīt 24184 vakaros;

trīsistabu dzīvokli Preiļos pret diviem. Tālr. 24200.

Dažādi

Nomā vai lēti pērk klavieres. Tel. 65167.

Vajadzīga farmaceite darbam aptiekā. Tel. 24223 pēc 20.

Sagriezta, skaldīta sausa malka ar piegādi Ls 4 par kub.m. Iespējams norēķins ar sertifikātiem. Zvanīt 65118 pēc 19.

LĒTI PĀRDOD benzīnu un dīzeļdegvielu.

Cenas: dīzeļdegviela — Ls 0,14, A-76 — Ls 0,17, Ai-93 — Ls 0,18, Ai-95 — Ls 0,20.

• Jauna DUS atrodas Preiļos, bijušās agroķīmijas teritorijā, ceļā Preiļi — Aglona 1. km.

NOVADNIEKS

Izdod Preiļņu rajona pašvaldības uzņēmums «Novadnieks» REDAKTORS PĒTERIS PĪZELIS

Laikraksts iznāk kopš 1950. gada 29. marta. Redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301. ☎ 22059, 21759, 22154, 21996, 21985, 22305. PĀSŪTĪJUMA INDEKSS 68169.

Reģistrācijas apliecība № 1018. Iespiests SIA «SAB» Daugavpilī. Valkas ielā 1. Ofsetiespiedums. I iespaidloksne. Metiens 4931 eksemplāri. Pas. № 1728

GODĀTIE UZNĒMĒJI!

Daugavpils firma «Dzirnezers» piedāvā 20 nosaukumu svaigi saldētas zivis dažādā daudzumā par Rīgas bāzes cenām.

Gaidām Jūs Daugavpilī A.Pumpura ielā 121. Tālrūni 44084, 73737.

Šī gada 14. oktobrī plkst. 9 Līvānu kultūras namā notiks ārstēšanas seanss pret alkoholu un smēķēšanu ar ekspresmetodi.

Seansu vadīs narkoloģe Butāne.

Izziņas pa tālruni 44239.

Tu aizej un nepārnāc mājās, un istabas tukšas top.

Iesakām līdzjutību Andrim Pauram, no MĀTES uz mūžu atvadoties.

Tiesas, zemesgrāmatas nodalās, notāru kolektīvi

Es redzēju sav' māmiņu Pār kalniņu aizvedam; Gana saucu, nedzirdēja, Gan tecēju, nepanācu.

T.dz.

Skumju brīdī esam kopā ar Pauru ģimeni, MĀMIŅU un VECMĀMIŅU guldot kapu smiltājā.

Preiļu pilsētas 1. bērnu dārza kolektīvs

Iesakām visdziļāko līdzjutību Andrim Pauram sakarā ar MĀTES nāvi. Rajona izmeklēšanas daļas kolektīvs